

De kracht van verbinding met de dader

Verslag van een bijeenkomst rond Aba Gayle, moeder van een vermoorde dochter

Op 11 oktober 2011 vond een gezamenlijke bijeenkomst plaats van de Eigen Kracht Centrale en Stichting Restorative Justice Nederland. Centraal stond het verhaal van Aba Gayle, een Amerikaanse vrouw die ruim dertig jaar geleden het verschrikkelijke nieuws kreeg dat haar dochter was vermoord. In het eerste deel van de bijeenkomst vertelde Aba over haar innerlijke proces na de moord. Een proces dat uitmondde in contact met de moordenaar van haar dochter. In het tweede deel was, onder leiding van Anne Ochtman, voor het dertigtal aanwezigen de mogelijkheid om vragen te stellen aan Aba en elkaars ervaringen rond dit thema te delen.

Het verhaal van Aba Gayle

Op een herfstdag in 1980 verandert op een gruwelijke manier het leven van Aba Gayle. Die dag wordt duidelijk dat haar negentienjarige dochter is vermoord. Ze blijkt met messteken om het leven te zijn gebracht. Aba kan dit nieuws niet bevatten en krijgt het gevoel dat ze gek wordt.

Time of darkness

De eerste acht jaar na de moord belandt Aba in wat ze omschrijft als een 'time of darkness'. Een lange fase van geïsoleerdheid en ontkenning. Aba trekt zich erg terug en laat aan de buitenwereld niet blijken met welk leed zij te kampen heeft. Ze wil anderen vooral niet opzadelen met haar problemen. Hierdoor krijgt ze echter ook niet de steun en liefde die ze eigenlijk erg nodig heeft. Daarnaast zit ze vast in boosheid, wat leidt tot sterke wraakgevoelens. In die fase wil ze ook niets liever dan de doodstraf voor de dader. Deze periode belast haar zwaar: ze zit er fysiek, mentaal en spiritueel helemaal doorheen.

Journey of life

Na deze zware 'time of darkness' ontstaat een zoekende periode van vier jaar: een 'journey of life'. Ze begint met meditatielessen om meer tot rust te komen. Ook leest ze veel metafysische boeken, over alle geloofsstromingen. Hieruit ontdekt ze dat we eigenlijk allemaal één zijn. We allemaal universele behoeften nastreven, zoals liefde. Voor haar wordt duidelijk dat iedereen Gods liefde bezit. Ook neemt ze deel aan de spirituele beweging 'A Course In Miracles'(ACIM). Daarbij ziet ze een video waarin een Joodse man alle cipiers vergeeft die zijn familie hebben uitgemoord in een concentratiekamp. Ze denkt: als hij dat kan, lukt mij dat misschien ook. Later tijdens een ACIM-bijeenkomst over vergeving, merkt ze een sterk verlangen om ook iets positiefs in te brengen. In deze les wordt haar verteld dat vergeving pas echt is als het gedeeld wordt met diegene aan wie het is gericht. Hier kan ze

zich eerst niet in vinden, maar het zet haar wel aan het denken. Kort daarna hoort ze opeens een krachtige innerlijke stem: “you must forgive him and let him know”. Die nacht schrijft ze een brief aan de dader, inmiddels twaalf jaar na de moord. In de brief vertelt ze over het innerlijke proces dat ze heeft doorgemaakt en het verkregen inzicht dat iedereen Gods liefde bezit. En dat ondanks al het aangerichte verdriet, ze hem vergeeft. Op het moment dat ze de brief verzendt, zijn alle negatieve gevoelens direct weg. Liefde en opluchting komen ervoor in de plaats.

Ontmoeting met de dader

De dader stuurt een liefdevolle brief terug. Vervolgens spreken ze af om elkaar te ontmoeten. Over de dag dat ze elkaar ontmoeten, geeft Aba aan dat ze nog nooit zo bang was als in de uren tot aan de ontmoeting. Op het moment dat ze aankomt in de death row-afdeling van San Quentin, is ze erg verwonderd. Alles wat ze ziet, zijn normale mensen. Stuk voor stuk. Zijn dit de ‘monsters’ uit de berichtgeving van de media? Met de moordenaar van haar dochter spreekt ze over elkaars leven, onder andere over zijn verschrikkelijke jeugd waarin vele gezinsleden gestorven zijn. Samen huilen ze. In het vervolg houden ze goed contact en ontmoeten ze elkaar nog regelmatig.

De lessen van Aba Gayle

Aba heeft een aantal belangrijke lessen getrokken uit haar langdurige en moeilijke proces van sterke wraakgevoelens naar vergeving.

De weg van hoofd naar hart

Boosheid beschouwt ze als een dodelijke ziekte. Iemand die in boosheid blijft hangen, maakt zichzelf een gevangene. Hieruit ontsnappen lukt alleen als behoeften niet vanuit het hoofd, maar vanuit het hart komen. Ze beschouwt de weg van hoofd naar hart als de langste en moeilijkste weg uit haar leven.

Vergeving als gift aan jezelf

Aba benadrukt dat het proces van vergeving vooral een gift aan jezelf is. Vergeving is vrede hebben met het idee dat het verleden niet veranderd kan worden. Op het moment dat Aba aan de moordenaar van haar dochter kenbaar maakte dat ze hem vergeeft, voelt zij zich geheeld. Ze ziet vergeving ook als een eerbetoon aan haar dochter. Daarbij is het van belang om in te zien dat ieder mens universele behoeften heeft. Dat het mogelijk is om verbinding te maken met de dader. Daarbij heeft de daad voor de dader vaak ook een levenslange, negatieve invloed. Aba maakt mee dat veel gevangenen spijtgevoelens hebben, maar niet de

mogelijkheid krijgen om daar iets positiefs mee te doen. Terwijl dit juist zo belangrijk kan zijn voor het welbevinden van nabestaanden.

Oneindig proces

Aba benadrukt dat het proces als nabestaande nooit afgesloten zal zijn. Een kind verliezen is een deel van jezelf verliezen, iets dat nooit meer terugkomt. Maar ook een executie van de dader sluit niets af. Ze ziet executie als een moord door de staat. Als ultieme criminele daad tegen de menselijkheid. Daarom is zij actief bij Murder Victims' Families for Human Rights (MVFHR), een organisatie die zich inzet tegen de doodstraf.

Aandachtspunten uit het kringgesprek

Tijdens de aansluitende discussie, kwamen een aantal belangrijke overdenkingen over de omgang met nabestaanden naar boven.

Inspelen op daadwerkelijke behoeften nabestaanden

Een belangrijk probleem is de geringe aandacht voor de werkelijke behoeften van nabestaanden. Vaak wordt aan nabestaanden verteld hoe zij hun rouwproces zouden moeten doorlopen, zonder dat gevraagd wordt waar iemand werkelijk behoefte aan heeft. Ieder mens is echter uniek in zijn proces na een ingrijpende daad.

Voorzichtigheid

Bij een eventuele confrontatie van nabestaanden met de dader, is wel voorzichtigheid geboden. Belangrijk is dat de dader in staat is om zich te verplaatsen in de gevoelens van nabestaanden. Alleen dan is restorative justice mogelijk. De dader moet ook niet interveniëren in een 'time of darkness'. Als de dader te snel in het leven van nabestaanden komt, versterkt dat de boosheid. In de regel zijn nabestaanden van een vermoord kind tien tot vijftien jaar na de gebeurtenis eventueel weer in staat om met het hart te 'voelen'.

Prioriteit aan benadeelden

Het laatste punt heeft betrekking op het gebruik van overheidsmiddelen. Benadeelden moeten rust, ruimte en mogelijkheden worden gegeven om zelf de periode na een ingrijpend delict in te vullen. De overheid zou bij het verdelen van beschikbare middelen zich meer moeten richten op benadeelden. Bijvoorbeeld op het gebied van psychologische ondersteuning en opname.

Tot slot

Deze bijeenkomst maakt duidelijk dat een toenadering richting de dader kansen geeft bij het herstel van nabestaanden. Wel is het noodzakelijk om de behoeften van de nabestaanden leidend te maken. Nabestaanden de rust en ruimte te geven om het innerlijke proces door te gaan. Anne Ochtman, bestuurslid van Restorative Justice Nederland, sluit de middag treffend af: "Dit verhaal maakt je nederig over hoe met dit onderwerp om te gaan".

Christian Asche